

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Bořivoje Hájka a soudců Mgr. Radka Kopsy a JUDr. Šárky Hůrkové, Ph.D., ve věci

žalobkyně: **XXX**, narozená dne XXX
bytem XXX
zastoupená advokátkou JUDr. Klárou Kořínkovou, Ph.D.
sídlem Fügnerovo náměstí 1808/3, Praha

proti
žalované: **ČSOB Pojišťovna, a.s., člen holdingu ČSOB, IČO 45534306**
sídlem Masarykovo náměstí 1458, Pardubice

o náhradu škody,

o odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Pardubicích ze dne 9. září 2020, č. j. 11 C 147/2018-307,

takto:

I. Rozsudek okresního soudu se v části odvoláním napadeného výroku II., pokud jím byla žaloba zamítnuta co do částky 60 795 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně od 1. 4. 2018 do zaplacení, **potvrzuje.**

II. Rozsudek okresního soudu se v části odvoláním napadeného výroku II., pokud jím byla žaloba zamítnuta co do částky 61 650 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně od 1. 4. 2018 do zaplacení, **mění** tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni částku 61 650 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně od 1. 4. 2018 do zaplacení, do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

III. Ve zbývající části výroku II. a v závislých výrocích III. a IV. se rozsudek okresního soudu **zrušuje a** v tomto rozsahu se věc **vrací** okresnímu soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Shora uvedeným rozsudkem okresní soud uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni částku 46 486 Kč s tam uvedeným příslušenstvím (výrok I.), zamítl žalobu co do částky 153 845 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05% ročně od 1. 4. 2018 do zaplacení (výrok II.), rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok III.), a rozhodl, že stát nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok IV.).
2. Žalobkyně se svou žalobou v tomto řízení domáhala, kromě jiných nároků, ohledně nichž vzala v průběhu řízení svou žalobu zpět nebo byl zamítnut výrokem I. rozsudku okresního soudu, náhrady nákladů, které vynaložila na zajištění péče o domácnost, provádění nákupů, údržbu příjezdové cesty k domu včetně odklizení sněhu, údržbu zahrady a na zakoupení elektrické koloběžky.
3. Okresní soud po skutkové stránce dospěl k závěru, že žalobkyně utrpěla dne 11. 5. 2014 úraz při dopravní nehodě, kterou zavinila řidička XXX, jež řídila motorové vozidlo, které bylo pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou jeho provozem pojištěno u žalované. Žalobkyně si zranění utrpěná při nehodě léčila během hospitalizací trvajících do 31. 8. 2014 a dále od 2. 2. 2015 do 25. 3. 2015 a v mezidobí, resp. následně ambulantně.
4. Zranění utrpěná při dopravní nehodě zanechala na zdraví žalobkyně trvalé následky, takže žalobkyni byl od 27. 8. 2015 přiznán invalidní důchod II. stupně a od 20. 11. 2017 invalidní důchod III. stupně. Konkrétně je žalobkyně i po skončení léčení XXX. Na běžném životě je omezena tak, že musí XXX.
5. Žalobkyně před 11. 5. 2014 žila s přítelem a dcerou v domě, který zakoupila a s přítelem rekonstruovala. Dům se nachází v prudkém kopci, u domu je zahrada, k domu vede štěrková cesta, kterou automobil bez automatické převodovky (zde měl okresní soud patrně na mysli bez pohonu všech kol, pozn. krajský soud) nevyjede. Po úrazu žije žalobkyně ve svém domě sama s nezletilou dcerou. Po propuštění z hospitalizace žalobkyni cca 3 – 5 měsíců intenzivně vypomáhali členové její širší rodiny, již v té době však začala využívat i placené služby úklidu v domácnosti a obstarávání větších nákupů. Následně domácí práce, které zvládne, si žalobkyně obstarává sama, na úklid, mytí oken a větší nákupy využívá placené služby. Za tyto služby vynaložila v období do 30. 9. 2014 částku 16 800 Kč, v období od ledna do října 2017 pak celkem 44 850 Kč. Dále žalobkyně za údržbu příjezdové cesty k domu, odklizení sněhu a rozmístění šterku zaplatila za rok 2016 částku 17 800 Kč a za rok 2017 částku 13 600 Kč. Žalobkyně zaplatila v prosinci 2016 za údržbu cesty a pokládku travního koberce 6 300 Kč, za údržbu zahrady a sečení trávníku za období duben až prosinec 2017 částku 12 450 Kč, za zahradnické služby (zálohu na výsadbový materiál) 25 000 Kč. Dne 12. 8. 2015 si žalobkyně zakoupila elektrickou koloběžku s odrazky a přilbou za celkem 17 045 Kč.
6. Výše popsany zjištěný skutkový stav posoudil okresní soud po právní stránce podle § 6 odst. 1 a 2 a § 9 odst. 1 zákona č. 168/1999 Sb. tak, že za škodu, kterou utrpěla žalobkyně při dopravní nehodě dne 11. 5. 2014, odpovídá provozovatel vozidla řízeného XXX, resp. sama XXX, který výhradně nehodu zavinila. Žalobkyně proto má vůči žalované přímý nárok na náhradu škody, za niž odpovídá osoba, která byla pro případ škody způsobené provozem motorového vozidla pojištěna u žalované.
7. Dále okresní soud z ustanovení § 2960, s přihlédnutím k ustanovení § 2958 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále též o. z.) dovodil, že podmínkou vzniku nároku osoby poškozené na zdraví na náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s péčí o zdraví poškozeného,

o jeho osobu nebo jeho domácnost, je skutečnost, že poškozený se není schopen zčásti nebo zcela postarat o svou osobu, a jsou omezeny i jeho možnosti obstarat si záležitosti v domácnosti.

8. Okresní soud poukázal na to, že lidem v nepříznivé sociální situaci je prostřednictvím sociálních služeb a příspěvku na sociální péči dle zákona č. 108/2006 Sb. poskytována pomoc a podpora. Výše příspěvku podle uvedeného zákona se stanoví podle stupně závislosti poškozeného na pomoci jiné osoby, resp. podle rozsahu nezpůsobilosti zvládat základní životní potřeby. Není-li pak poškozený schopen postarat se o svou osobu, jsou omezeny i jeho možnosti obstarat si záležitosti v domácnosti. Do péče o domácnost pak lze zahrnout i péči o potomky poškozeného, obstarání nákupů, úklid, praní prádla či vyřizování potřebných záležitostí navenek (např. na úřadech).
9. Okresní soud dospěl k závěru, že žalobkyně nemá právo na zaplacení náhrady za částky popsané shora. Žalobkyně je totiž osobou, která je schopna postarat se o sebe sama, sama také pečuje o svou nezletilou dceru, je schopna dopravit se osobním vozidlem či na koloběžce, činit běžný nákup a částečně i domácí práce. Žalobkyně proto není osobou, která by vyžadovala péči jiné osoby při tzv. osobní péči (např. hygieně, oblékání, přípravě stravy), a v řízení netvrdila ani neprokazovala, že by požádala o příspěvek na péči podle zák. č. 108/2006 Sb. Žalobkyní požadované nároky podle okresního soudu přímo nesouvisí s utrpenou škodou na jejím zdraví při dopravní nehodě, ale představují náklady vzniklé v souvislosti s omezením žalobkyně vzniklým jako následek dopravní nehody, a tedy měl okresní soud za to, že takové nároky spadají do náhrady za ztížení společenského uplatnění ve smyslu § 2958 o. z., kterým se právě zohledňuje poškození zdraví žalobkyně, vzniklá omezení a také její věk v době dopravní nehody. Nárok na náhradu za ztížení společenského uplatnění vzniklého při předmětné dopravní nehodě však žalobkyně uplatnila vůči žalované v jiném řízení. Vzhledem k tomu, že žalobkyně je osobou soběstačnou, bez nutnosti pomoci sociálních služeb a podpory, měl okresní soud za to, že nelze nepřiznané nároky podřadit pod tzv. škodu v širším smyslu, a proto žalobu jako nedůvodnou zamítl.
10. Dále pak okresní soud doplnil, že pod pojem „péče o domácnost“ nelze zahrnout nárokované zahradnické služby a údržbu cesty, když se jedná o náklad vzniklý až v souvislosti s omezením žalobkyně, nikoli v přímé souvislosti s dopravní nehodou a péčí o osobu žalobkyně. Navíc žalobkyně v rámci zahradnických služeb požadovala proplatit i výsadbový materiál, což již vůbec nesouvisí s péčí o osobu žalobkyně či její domácnost. Obdobně do tohoto vymezení nespadá ani pořízení elektrické koloběžky, neboť to je dopravní prostředek, který nijak nesouvisí se zlepšením zdravotního stavu žalobkyně.
11. O nákladech řízení rozhodl okresní soud podle § 142 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též o. s. ř.) tak, že žalované, která měla (s přihlédnutím ke všemu, co bylo v rámci tohoto řízení žalobkyní uplatněno) převážný úspěch ve věci, by náležela náhrada poměrné části nákladů řízení, avšak žalovaná žádnou náhradu nepožadovala. Stát pak vůči žalobkyni neměl právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobkyně byla osvobozena od soudních poplatků.
12. Proti výroku II. uvedeného rozsudku podala žalobkyně včasné odvolání. Namítala, že z dokazování v rámci řízení před okresním soudem, včetně znaleckých posudků, jednoznačně vyplynulo, že žalobkyně není schopna konat práce v domácnosti, resp. vykonávat těžší práce. Skutečnost, že žalobkyně nepobírá příspěvek na péči podle zák. č. 108/2006 Sb., není pro rozhodnutí v této věci relevantní; okresním soudem provedené podmínění požadované náhrady takovým příspěvkem nemá žádnou oporu v zákoně. Navíc žalobkyně by ráda o tento příspěvek požádala, nicméně jedinou osobou, která by mohla o žalobkyni pečovat, je její matka, která však již nyní pečuje o dvě nesamostatné příbuzné. Žalobkyně pak je držitelkou průkazu ZTP dle zákona č. 329/2011 Sb., z čehož vyplývá, že je z hlediska uvedeného zákona osobou s těžkým funkčním postižením pohyblivosti nebo orientace, jak je podrobněji toto postižení vymezeno ve

vyhlášce č. 388/2011 Sb.. I z toho vyplývá, že žalobkyně není schopna v rámci péče o domácnost provádět úklid, péči o zahradu, či odklizení sněhu, a je zapotřebí, aby pro žalobkyni vykonávaly tuto činnost jiné osoby.

13. Nesprávný je podle žalobkyně i právní názor okresního soudu, že by neschopnost péče o domácnost byla kompenzována jednorázovou náhradou za ztížení společenského uplatnění. Činnosti, které žalobkyně nemůže vykonávat, jsou opěťujícími se plněními, na které je žalobkyně nucena soustavně vynakládat prostředky, což odporuje kompenzačnímu charakteru náhrady za ztížení společenského uplatnění. Náklady na výpomoc v domácnosti jsou tedy podle žalobkyně tzv. věcnou škodou v širším slova smyslu. K tomu žalobkyně poukázala i na komentář k ustanovení § 2960 o. z. z nakladatelství C. H. Beck, kde je předmětný nárok dovozován z principu plného odškodnění za újmu na zdraví na základě nálezu Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 444/11, a odkázala i na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1778/2014 nebo 3 Cz 49/71. V označeném nálezu ústavního soudu je mj. uvedeno, že odškodnění (plná náhrada škody) je škála opatření s cílem napravit způsobenou újmu a uvést oběť do postavení, ve kterém se nacházela před protiprávním jednáním, a to v rozsahu, v jakém to je možné. To pak zahrnuje i náklady vyplývající z neschopnosti poškozeného zajistit chod své domácnosti.
14. Žalobkyně mívala v době, kdy byla vdaná, placený úklid domácnosti, avšak od zániku manželství v roce 2011 si veškeré domácí práce včetně péče o zahradu zajišťovala sama. Žalobkyně poukázala i na otázku tzv. legitimního očekávání ve smyslu nálezů Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2224/15, I. ÚS 870/14 a III. ÚS 610/18.
15. Žalobkyně po úrazu není schopna pečovat o domácnost, dům a zahradu, která je v prudkém svahu. Proto potřebné zahradnické práce vykonává pro žalobkyni za úplaty XXX, který má zahradnickou firmu a pravidelně seká trávu a stará se o ostatní rostliny na zahradě žalobkyně; náklady pak žalobkyni účtuje souhrnně jednou ročně. Obdobně nutnou údržbu příjezdové cesty k domu, zejména odklizení sněhu v zimě, vykonává pro žalobkyni za úplaty XXX, jež také fakturuje své služby jednou ročně. Úklid domu a větší nákupy pro žalobkyni obstarává najatá agentura. Elektrokoloběžka pak byla žalobkyni doporučena v rámci rehabilitace.
16. Žalobkyně proto navrhla, aby krajský soud změnil odvoláním napadený výrok II. rozsudku okresního soudu a žalobě v tomto rozsahu vyhověl, a přiznal žalobkyni náhradu nákladů řízení.
17. Žalovaná se k odvolání vyjádřila tak, že rozsudek okresního soudu považuje za správný. Uplatněné nároky žalobkyně na náhradu „věcné škody v širším smyslu“ jsou nedůvodné, neboť v jejich případě nejsou naplněny předpoklady ustanovení § 2960 o. z. Ke kritériu účelnosti nákladů nahrazovaných podle § 2960 o. z. se vyjádřil Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 25 Cdo 3838/2018 tak, že „náklady spojené s péčí o zdraví postižené osoby implikují, že jde o výdaje v širším slova smyslu, jestliže je poškozený trvale zdravotně postižen a nemůže péči o sebe sama obstarat bez pomoci jiného. Jde o péči osobní, která nemá lékařský charakter a nepředstavuje zdravotní péči. Patří sem úkony osobní hygieny, přípravy stravy a jejího přijímání, vyměšování, oblékání, apod. Není-li poškozený schopen zčásti či zcela se postarat o svou osobu, jsou omezeny i jeho možnosti obstarat si záležitosti v domácnosti. I na tyto případy zákon pamatuje tím, že zakotvuje právo na náhradu nákladů na péči o domácnost poškozeného. Tady půjde o obstarávání nákupů, úklid, praní i vyřizování potřebných záležitostí navenek, tj. na poště, na úřadech apod. Náhrada podle § 2960 o. z. se tedy týká nákladů k pořízení potřebných pomůcek i k zabezpečení činností, které poškozený nezvládá, prostřednictvím jiných osob.“
18. Z provedených důkazů bylo v řízení před soudem prvního stupně zjištěno, že žalobkyně je osobu soběstačnou, nevyžaduje péči jiné osoby, je schopna se sama o sebe postarat, sama pečuje také o svou nezletilou dceru, je schopna se sama dopravovat osobním vozidlem, na koloběžce, činit běžný nákup i částečně domácí práce. Je-li žalobkyně schopna se postarat o svou osobu, nemůže být ve smyslu citované judikatury omezena ani její možnost obstarat si záležitosti v domácnosti. Vzhledem ke zjištění soudu prvního stupně i citovaným závěrům judikatury je evidentní, že

žádný z předmětných nároků žalobkyně spojených s péčí o její osobu a domácnost (údržba cesty, odklizení sněhu, pokládka travního koberce, údržba zahrady, sečení trávníku, výsadbový materiál, péče o domácnost, nákup potravin, úklid, pořízení elektrokoloběžky) nebyl ve vztahu k ublížení na zdraví způsobenému žalobkyni při dopravní nehodě dne 11. května 2014 vynaložen účelně. Žádný z předmětných nákladů totiž nesměruje ani ke zlepšení zdravotního stavu žalobkyně po dopravní nehodě ze dne 11. května 2014 ani není kompenzací nedostatků v soběstačnosti nebo péči o domácnost žalobkyně vzniklých v důsledku dopravní nehody ze dne 11. května 2014. Navíc je třeba souhlasit se soudem prvního stupně, že některé z uplatněných nároků žalobkyně ani nesouvisí s péčí o osobu žalobkyně a její domácnost (pořízení výsadbového materiálu a elektrokoloběžky) a spadají tedy zcela mimo působnost ustanovení § 2960 o. z. Žalobkyni proto nevznikl nárok na náhradu těchto nákladů podle § 2960 o. z. a soud prvního stupně rozhodl správně, pokud výrokem II. napadeného rozsudku tyto nároky zamítl. Žalovaná odkázala též na správné závěry Okresního soudu v Pardubicích ve věci sp. zn. 16 C 79/2016, který o obdobných nárocích žalobkyně za jiná období rozhodl shodně.

19. Podle žalované navíc není možné odhlédnout od toho, že nároky žalobkyně uplatněné jako „věcná škoda v širším smyslu“ by mohly být posouzeny i jako nároky z titulu ztížení společenského uplatnění žalobkyně ve smyslu § 2958 o. z. Jak totiž plyne ze závěrů právní teorie, ztížení společenského uplatnění představuje „do budoucna trvale ztracené nebo omezené možnosti seberealizace poškozeného ve sféře rodinného, kulturního, společenského či sportovního života. Jedná se např. o vynucenou změnu profesní kariéry, omezení ve sportovním vyžití (a v trávení volného času vůbec), ztrátu sociálních kontaktů, nemohoucnost a s tím spojenou odkázanost na pomoc jiných (s pocitem vynucené vděčnosti) apod.“ Posuzováno optikou citovaných závěrů právní teorie, sporné nároky žalobkyně mohou odpovídat i vymezení ztížení společenského uplatnění jako omezené možnosti seberealizace žalobkyně ve sféře rodinného, společenského a sportovního života. Ke stejnému závěru ostatně dospěl i soud prvního stupně, když na str. 12 napadeného rozsudku uvedl, že „žalobkyni požadované nároky přímo nesouvisí s utrpěnou škodou na jejím zdraví při předmětné dopravní nehodě, ale představují náklady vzniklé v souvislosti s omezením žalobkyně vzniklým jako následek dopravní nehody, a tedy má soud za to, že takové nároky spadají do náhrady za ztížení společenského uplatnění, kterým se právě zohledňuje poškození zdraví žalobkyně, vzniklá omezení a také její věk v době dopravní nehody.“ Žalovaná podotkla, že ve výše zmíněné věci sp. zn. 16 C 79/2016 již žalobkyni byla vůči žalované (na základě stejných skutkových tvrzení a skutečností jako v tomto řízení) pravomocně přiznána náhrada ztížení společenského uplatnění ve výši 613 046 Kč s příslušenstvím.
20. Žalovaná s odkazem na shora uvedené navrhl, aby krajský soud potvrdil výrok II. rozsudku okresního soudu jako věcně správný a přiznal žalované v plné výši náhradu nákladů odvolacího řízení.
21. Krajský soud přezkoumal odvoláním napadený rozsudek, a to jak z pohledu odvolacích námitek, tak ze všech ostatních přípustných odvolacích důvodů, byť v odvolání neuvedených (§ 212a odst. 1 o. s. ř.), a dospěl k závěru, že odvolání je z části opodstatněné.
22. Okresní soud správně (byť nikoli ve zcela potřebném rozsahu, k tomu viz níže) zjistil skutkový stav věci, a jeho skutkové závěry ve stručnosti popsané výše proto krajský soud zcela převzal; ostatně proti skutkovým závěrům okresního soudu odvolatelka ničeho nenamítala. V této souvislosti krajský soud zdůrazňuje skutkové zjištění okresního soudu, že žalobkyně v důsledku zranění utrpěných při předmětné dopravní nehodě není schopna žehlit, vysávat, vytírat podlahu či umýt okna, ani udělat a donést větší nákup.
23. Podle § 2960 o. z. škůdce hradí též účelně vynaložené náklady spojené s péčí o zdraví poškozeného, s péčí o jeho osobu nebo jeho domácnost tomu, kdo je vynaložil; požádá-li o to, složí mu škůdce na tyto náklady přiměřenou zálohu.

24. Krajský soud má za to, že v tomto řízení žalobkyní požadovaná náhrada za náklady vynaložené na úklid domu, zajištění nákupů a údržbu příjezdové cesty k domu je v obecné rovině podřaditelná pod ustanovení § 2960 o. z., a naopak není možno považovat ji za náhradu za ztížení společenského uplatnění ve smyslu § 2598 o. z. Podle posléze uvedeného ustanovení se odškodňují takové následky poškození zdraví, které jsou trvalého rázu a mají prokazatelně nepříznivý vliv na uplatnění poškozeného v životě a ve společnosti, zejména na jeho realizaci v profesní sféře či přípravě na povolání, v dalším vzdělávání a v možnosti uplatnit se v životě rodinném, společenském, politickém, kulturním a sportovním. Jinak řečeno v § 2958 o. z. jde o náhradu nemajetkové újmy spočívající ve ztrátě možností uplatnění, resp. seberealizace v uvedených sférách společnosti či osobnosti poškozeného. Do tohoto vymezení nepochybně náklady na úklid domu, zajištění nákupů a údržbu příjezdové cesty či zahrady nespádají.
25. Předně jde totiž o újmu majetkovou, protože takovéto práce mají majetkovou hodnotu, a to i když je poškozená osoba dříve vykonávala sama. Nepochybně je možné a není nijak výjimečné, že si i zdraví lidé, jimž to jejich majetkové poměry umožňují, takové práce nechávají provést jinými osobami za úplatu. Ti, kdo si tyto práce provádějí sami, si tím pak zvyšují svou životní úroveň obdobným způsobem, jako by byli více výdělečně činní a uvedené práce si za úplatu obstarávali. Z opačného úhlu pohledu je pak zřejmé, že i když žalobkyni bude poskytována náhrada jejího výděлку do výše dosahované před poškozením, pak nemůže-li sama vykonávat úklid domácnosti, obstarávat nákupy a provádět údržbu cesty či zahrady tak, jak to dělala před poškozením, a musí tyto činnosti v nezbytném rozsahu obstarávat za úplatu pomocí jiných osob, pak její životní úroveň klesla, tedy byla zasažena její majetková sféra.
26. Dále nejde o nemajetkovou újmu i proto, že si lze jen stěží představit, že by žalobkyně (či průměrný člověk) dosahovala seberealizace prostřednictvím těchto domácích prací, snad s výjimkou prací na zahradě; nicméně takové zahradničení, jehož prostřednictvím by se člověk seberealizoval, by nepochybně mělo jiný charakter než pouhá běžná údržba zahrady.
27. Krajský soud se pak ztotožňuje s názorem Ústavního soudu vyjádřeným v nálezu sp. zn. I. ÚS 870/14, že ustanovení § 2960 o. z. je již svou dikcí podstatně širší, než právní úprava týkající se náhrady majetkové újmy související s poškozením zdraví, platná a účinná do 31. 12. 2013 (srov. § 449 zák. č. 40/1964 Sb., který neměl žádné ustanovení týkající se náhrady nákladů spojených s péčí o domácnost, jen nákladů na léčení, a judikatura takový nárok složitě dovozovala, a proto i vzhledem k tehdejší zákonné dikci shledávala nutnost provázanosti těchto nákladů s náklady léčení). Proto je v současnosti jen velmi omezeně použitelná judikatura vztahující se k § 449 zák. č. 40/1964 Sb., pokud právo na náhradu nákladů spojených s péčí o domácnost omezovala či dříve dokonce vylučovala.
28. Jak potom uvedl Nejvyšší soud ve svém rozsudku sp. zn. 25 Cdo 3838/2018, na nějž ostatně poukázala i žalovaná, „ustanovení § 2960 o. z. odráží obvyklou skutečnost, že poškození zdraví člověka mívá vedle nemajetkových újem (bolest, ztížení společenského uplatnění, další nemajetkové újmy podle § 2958 o. z.) dopady rovněž do jeho majetkové sféry (...). Občanský zákoník s účinností od 1. 1. 2014 výslovnou dikcí rozšiřuje definičně rozsah náhrady tak, aby pokrýval nejen a) náklady samotného léčení, nýbrž i péče o zdraví jako takové, a dále i b) náklady na péči o zdravotně postiženou osobu, a konečně i c) náklady na péči o její domácnost. (...) Náklady spojené s péčí o zdraví postižené osoby implikují, že jde o výdaje v širším slova smyslu, jestliže je poškozený trvale zdravotně postižen a nemůže péči o sebe sama obstarat bez pomoci jiného. Jde o péči osobní, která nemá lékařský charakter a nepředstavuje zdravotní péči. Patří sem úkony osobní hygieny, přípravy stravy a jejího přijímání, vyměšování, oblékání, apod. Není-li poškozený schopen zčásti či zcela se postarat o svou osobu, jsou omezeny i jeho možnosti obstarat si záležitosti v domácnosti. I na tyto případy zákon pamatuje tím, že zakotvuje právo na náhradu nákladů na péči o domácnost poškozeného. Tady půjde o obstarávání nákupů, úklid, praní i vyřizování potřebných záležitostí navenek, tj. na poště, na úřadech apod.“

29. Podle názoru krajského soudu není ovšem na místě zužovat výklad ustanovení § 2960 o. z. tak, že náhrada za náklady spojené s péčí o domácnost je podmíněna tím, že poškozený není schopen se zcela či zčásti postarat o svou osobu, jak to patrně učinil Nejvyšší soud. To je v rozporu s principem plné náhrady utrpěné majetkové i nemajetkové újmy, která plyne z článku 7 Listiny základních práv a svobod č. 2/1993 Sb., jak ji postuloval opakovaně Ústavní soud (např. i v nálezu sp. zn. I. ÚS 2315/15). Proto je krajský soud toho názoru, že zcela dostatečným důvodem pro poskytnutí náhrady za náklady na péči o domácnost je to, že nemožnost vykonávat některé práce při péči o domácnost je v příčinné souvislosti s poškozením zdraví poškozeného. Tak je tomu právě i v daném případě. Žalobkyně je sice schopna postarat se o svou osobu v užším slova smyslu (tedy dokáže sama provádět úkony osobní hygieny, přípravy stravy a jejího přijímání, vyměšování, oblékání, apod.), avšak následky utrpěných zranění jí znemožňují provádět ve značném rozsahu úklid domácnosti, obstarávat větší nákupy či provádět nezbytnou údržbu příjezdové cesty k domu a zahrady.
30. Na druhou stranu nelze ustanovení § 2960 o. z. vykládat příliš široce. Proto má krajský soud za to, že do pojmu „domácnost“, jak je použit v uvedeném ustanovení, spadají pouze ty činnosti, které se pojí prakticky s každou domácností, resp. které je nezbytné vykonávat v každé domácnosti tak, aby v ní bylo možno vést důstojný život. Do tohoto vymezení nepochybně spadají náklady na úklid domácnosti a obstarávání nákupů, a v daném případě i údržba příjezdové cesty, neboť do každé domácnosti, resp. do nemovitosti, v níž je domácnost vedena, se musí poškozený nějak dostat. Naopak již do tohoto pojmu nebude spadat údržba zahrady, protože zahrada není pravidelnou složkou domácnosti, a nebude do něj spadat ani nákup elektrické koloběžky.
31. Co se týče poukazu okresního soudu na ustanovení zákona č. 108/2006 Sb., pak k tomu krajský soud uvádí, že podle § 1 odst. 1 věty o. z. je uplatňování soukromého práva nezávislé na uplatňování práva veřejného. Proto je pro existenci práva žalobkyně na náhradu za náklady spojené s péčí o její domácnost irelevantní to, zda žalobkyně pobírá příspěvek na péči či nikoli, stejně jako to, zda splňuje podmínky pro jeho přiznání. Navíc předpoklady pro přiznání příspěvku na péči podle zák. č. 108/2006 Sb. se rozhodně nekryjí s předpoklady vzniku povinnosti škůdce nahradit škodu vzniklou v důsledku poškození zdraví poškozeného. Podle názoru krajského soudu by bylo relevantní pouze to, pokud by žalobkyně příspěvek na péči pobírala, a to pouze pro výši jejího nároku na náhradu podle § 2960 o. z., neboť v rozsahu vypláceného příspěvku by jí škoda nevznikala (obdobně jako je do náhrady za ztrátu na výdělků započítává např. invalidní důchod ve smyslu § 2963 o. z.).
32. Krajský soud tak dospěl k závěru, že žalobkyně má právo na náhradu nákladů vynaložených na úklid v domácnosti a obstarávání větších nákupů, za které žalobkyně vynaložila v období do 30. 9. 2014 částku 16 800 Kč a v období od ledna do října 2017 pak celkem 44 850 Kč, tedy prokázala je v tomto řízení ve výši 61 650 Kč, neboť tuto výši nákladů (cca 5 tis. Kč měsíčně) lze považovat v daném místě a čase za přiměřenou. Dále má žalobkyně právo na náhradu nákladů spojených s údržbou příjezdové cesty k domu. Podle názoru krajského soudu však žalobkyně dosud neprokázala přiměřenost výše požadovaných nákladů spojených s touto údržbou. Naopak žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů za údržbu zahrady ve výši 43 750 Kč, a to z jedné z důvodů uvedených v odstavci 30, a z části i proto, že v rámci této náhrady požadovala i náklady na materiál (výsadbu), jejichž vynaložení ovšem zjevně nemůže být v příčinné souvislosti s poškozením zdraví žalobkyně (tyto náklady by vynaložila i tehdy, pokud by žádný úraz neutrpěla). Taktéž nemá právo na náhradu nákladů vynaložených na zakoupení elektrické koloběžky ve výši 17 045 Kč.
33. Z důvodů uvedených shora proto krajský soud podle § 219 o. s. ř. potvrdil odvoláním napadený výrok II. rozsudku okresního soudu co do částky 60 795 Kč s úrokem z prodlení (údržba zahrady a koloběžka), podle § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. jej změnil co do částky 61 650 Kč s úrokem z prodlení a v tomto rozsahu žalobě vyhověl, a co do zbytku výroku II. rozsudku okresního

soudu a co do závislých výroků o nákladech řízení mu nezbylo, než rozsudek okresního soudu podle § 219 odst. 1 písm. b) o. s. ř. zrušit a v tomto rozsahu věc vrátit okresnímu soudu k dalšímu řízení.

34. V dalším řízení bude okresní soud vycházet ze závazného právního názoru ve smyslu § 226 odst. 1 o. s. ř., že žalobkyně má za daných okolností právo na náhradu přiměřených nákladů vynaložených na údržbu příjezdové cesty k domu. Okresní soud vyzve žalobkyni k označení důkazů k rozsahu prací provedených při údržbě příjezdové cesty v letech 2016 a 2017 a k přiměřenosti ceny, kterou žalobkyně za tuto údržbu zaplatila. Tyto důkazy provede a zhodnotí, a na tomto základě poté znovu rozhodne o zbývající části nároku žalobkyně. V novém rozhodnutí pak okresní soud znovu rozhodne i o nákladech řízení, včetně tohoto řízení odvolacího.

Poučení:

Proti výrokům I. a II. tohoto rozsudku lze za podmínek uvedených v § 237 a § 238 o. s. ř. podat dovolání do dvou měsíců od doručení jeho písemného vyhotovení. Dovolání se podává dvojmo k Okresnímu soudu v Pardubicích. O přípustnosti dovolání a o dovolání samém rozhoduje Nejvyšší soud.

Proti výroku III. tohoto rozsudku není dovolání přípustné.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může se oprávněný domáhat splnění návrhem na soudní výkon rozhodnutí či exekuci.

Pardubice 27. dubna 2021

JUDr. Bořivoj Hájek v. r.
předseda senátu